

SOCIJALNA ZAŠTITA U CRNOJ GORI – ESSPROS METODOLOGIJA

Izvori i metode prikupljanja podataka

Podaci prikazani u ovoj publikaciji rezultat su prikupljanja administrativnih podataka od izvještajnih jedinica (organa državne uprave i jedinica lokalne samouprave). Statistika Socijalne zaštite u Crnoj Gori (ESSPROS Metodologija) sprovodi se shodno Zakonu o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike („S. List CG“, br. 18/12, 47/19) i Godišnjem planu zvanične statistike za 2024. godinu („Službeni list Crne Gore“, br. 122/2023).

Obuhvat i uporedivost

ESSPROS (Evropski sistem Integrisane statistike Socijalne zaštite) je harmonizovani sistem koji služi kao instrument analize i uporedivosti finansijskih tokova socijalne zaštite. Ciljevi ESSPROS-a su da pruži sveobuhvatan i koherentan opis socijalne zaštite u državama članicama Evropske unije i zemljama kandidatima za članstvo u Evropskoj uniji, kroz obuhvatanje socijalnih davanja i njihovog finansiranja, usmjerenost na međunarodnu uporedivost i usaglašavanje sa drugim statistikama.

Definicije

Socijalna zaštita obuhvata intervencije od strane državnih ili privatnih tijela namijenjene smanjenju finansijskog opterećenja domaćinstava i pojedinaca od definisanog niza rizika ili potreba, pod uslovom da ne postoji istovremeno uzajamno ili individualno rješenje (intervencije gdje je primalac socijalne zaštite dužan da istovremeno obezbijedi nešto ekvivalentne vrijednosti u zamjenu).

Rizici ili potrebe u ESSPROS-ovoj metodologiji iskazani kao funkcije programa socijalne zaštite, koji zahtijevaju socijalnu zaštitu, navode se u nastavku teksta:

Bolest/zdravstvena zaštita – rizik od bolesti obuhvata održavanje prihoda i novčanu pomoć u vezi sa fizičkom ili duševnom bolešću isključujući invaliditet, dok potreba zdravstvene zaštite obuhvata održavanje, vraćanje i poboljšanje zdravlja zaštićenih osoba bez obzira na uzrok poremećaja.

Invaliditet - obuhvata novčane ili nenovčane pomoći, osim zdravstvene zaštite, u vezi s nemogućnošću fizički ili mentalno hendikepiranih lica da se bave ekonomskim i društvenim aktivnostima.

Starost - obuhvata održavanje prihoda, novčane ili nenovčane pomoći (isključujući zdravstvenu zaštitu), u vezi sa starošću.

Naslednici - obuhvata održavanje prihoda, novčane ili nenovčane pomoći u vezi sa smrću člana porodice.

Porodica/djeca - obuhvata novčane ili nenovčane pomoći, (isključujući zdravstvenu zaštitu), u vezi sa troškovima trudnoće, porođaja i usvojenja, odgoja djece i zaštite – brige ostalih članova porodice.

Nezaposlenost - podrazumijeva održavanje prihoda i novčane ili nenovčane pomoći u vezi sa nezaposlenošću.

Socijalna isključenost koja nije drugdje klasifikovana obuhvata novčane ili nenovčane pomoći, (isključujući zdravstvenu zaštitu), koje su specifično namijenjene suzbijanju socijalne isključenosti kada ona nije pokrivena ostalim funkcijama.

Funkcija socijalne zaštite odnosi se na primarnu svrhu za koju se pruža socijalna zaštita, bez obzira na zakonske ili institucionalne odredbe.

Jedinica promatranja je program socijalne zaštite. Prema definiciji, program socijalne zaštite predstavlja jasan skup pravila koji podržava jedna ili više institucionalnih jedinica, koji regulišu raspodjelu davanja socijalne zaštite i njihovo finansiranje.

SOCIAL PROTECTION IN MONTENEGRO – ESSPROS METHODOLOGY

Source and methods of data collection

The data presented in this publication are collected by gathering administrative data from reporting units (public administration bodies and local self-government units). Social Protection in Montenegro Statistics are conducted in accordance with the Law on Official Statistics and Official Statistics System (Official Gazette of Montenegro No 18/12, 47/19) and Annual plan of Statistical Surveys for 2024 (Official Gazette of Montenegro No 122/2023).

Coverage and comparability

The ESSPROS is a harmonized system that serves as an instrument for analysis and comparison of financial flows of social protection. The objectives of the ESSPROS are to provide comprehensive and coherent description of the social protection in the EU Member States and candidate states for the membership in the European Union, covering social benefits and their financing, focusing on international comparability and harmonising with other statistics.

Definitions

Social protection comprises all interventions from public or private bodies intended to relieve households and individuals of the financial burden of a defined set of risks or needs, provided that there is neither a simultaneous reciprocal, nor an individual arrangement involved (intervention where the recipient of social protection is obliged to provide simultaneously something of equivalent value in exchange).

Risks or needs in the ESSPROS are expressed in this methodology as function, so the social protection schemes are listed below:

Sickness/Healthcare - implies income maintenance and support in cash in connection with physical or mental illness, excluding disability. Health care is intended to maintain restore or improve the health of the people protected irrespective of origin of the disorder.

Disability - implies support in cash or kind (except health care) in connection with the inability of physically or mentally disabled people to engage in economic and social activities.

Old age - implies income maintenance and support in cash or kind (except health care) in connection with old age.

Survivors - implies income maintenance and support in cash or kind in connection with the death of a family member.

Family/Children - implies support in cash or kind (except healthcare) in connection with the costs of pregnancy, childbirth and adoption, bringing up children and caring for other family members.

Unemployment - implies income maintenance and support in cash or kind in connection with unemployment.

Social exclusion not elsewhere classified - implies benefits in cash or kind (except healthcare) specifically intended to combat social exclusion where they are not covered by one of the other functions.

Function of social protection refers to the primary purpose for which social protection is provided, irrespective of legislative or institutional provisions.

The observation unit is the social protection scheme. According to the definition, the social protection scheme is a distinct body of rules, supported by one or more institutional units, governing the provision of social protection benefits and their financing.

Ukupni troškovi socijalne zaštite obuhvataju ukupne troškove za naknade socijalne zaštite, administrativne troškove i ostale izdatke.

Ukupni troškovi za naknade socijalne zaštite obuhvataju naknade socijalne zaštite u funkcijama Bolest/zdravstvena zaštita, Invaliditet, Starost, Naslednici, Porodica/djeca, Nezaposlenost i Socijalna isključenost koja nije drugdje klasifikovana.

Naknade socijalne zaštite, kao najveći izdatak programa socijalne zaštite, predstavljaju novčane ili nenovčane transfere izvršene od strane programa socijalne zaštite prema domaćinstvima ili pojedincima namijenjeni ublažavanju finansijskog opterećenja od definisanog niza rizika ili potreba. Dijele se na naknade koje se dodjeljuju bez provjere materijalnog stanja i naknade socijalne zaštite koje se dodjeljuju na bazi provjere materijalnog stanja. Prema vrsti socijalne naknade mogu biti novčane ili nenovčane. Novčane naknade se odnose na novčana plaćanja, dok nenovčane naknade se odnose na nadoknade troškova i direktno pružene robe i usluge.

Administrativni troškovi su troškovi na teret programa socijalne zaštite za njegovo upravljanje i vođenje.

Ostali izdaci su različiti izdaci programa socijalne zaštite.

Ukupni prihodi socijalne zaštite prema vrsti obuhvataju socijalne doprinose, doprinose opšte države i ostale prihode.

Socijalni doprinosi su troškovi poslodavaca za svoje zaposlene ili samih zaštićenih osoba radi obezbjeđenja prava na socijalna davanja.

Opšti doprinosi države obuhvataju troškove države za vođenje programa socijalne zaštite koji su pod kontrolom države i koji nisu zasnovani na doprinosima i troškove za finansijsku podršku koju država pruža drugim rezidentnim programima socijalne zaštite.

Ostali prihodi su razni tekući prihodi programa socijalne zaštite.

The total expenditures of social protection include: total expenditures for social protection benefits, administration costs and other expenditure.

Total expenditures for social protection benefits include social protection benefits in functions Sickness/Healthcare Disability, Old age, Survivors, Family/Children, Unemployment and Social exclusion not elsewhere classified.

Social benefits, as the most extensive social protection expenditure, consist of transfers, in cash or in kind, by social protection schemes to households and individuals to relieve them of the burden of a defined set of risks or needs. Social benefits are divided into benefits with regard to whether they are means-tested or not. By type of social benefits can be regard to cash or in kind. Social benefits in cash relate to cash payments, while social benefits in kind relate to reimbursements and directly provided goods and services.

Administration costs means the costs charged to the scheme for management and administration thereof.

Other expenditure means miscellaneous expenditure by social protection schemes.

Total social protection receipts by type include social contributions, general government contributions and other receipts.

Social contributions s mean the costs incurred by employers on behalf of their employees or by protected persons to secure entitlement.

General government contributions comprises the cost to general government of running government-controlled non-contributory schemes and financial support provided by general government to other resident social protection schemes.

Other receipts means miscellaneous receipts by social protection schemes.

27 - 1. UKUPNI TROŠKOVI SOCIJALNE ZAŠTITE I TROŠKOVI ZA NAKNADE SOCIJALNE ZAŠTITE U CRNOJ GORI

TOTAL SOCIAL PROTECTION EXPENDITURES AND EXPENDITURES FOR SOCIAL PROTECTION BENEFITS, IN MONTENEGRO

u mil. EUR

in mil. EUR

	2019	2020	2021	2022 ^(p)	
Ukupni troškovi socijalne zaštite	815,96	948,15	948,96	1 103,89	Total social protection expenditures
Ukupni troškovi za naknade socijalne zaštite	792,09	922,35	925,19	1 080,41	Total expenditures for social protection benefits
Bolest/ zdravstvena zaštita	250,63	308,69	330,68	399,04	Sickness/Health care
Invaliditet	66,08	66,56	66,37	72,52	Disability
Starost	305,82	312,96	319,70	365,63	Old age
Naslednici	92,05	92,70	96,49	107,99	Survivors
Porodica/djeca	30,78	31,07	36,45	80,90	Family/Children
Nezaposlenost	29,40	90,82	57,71	39,27	Unemployment
Socijalna isključenost koja nije drugdje klasifikovana	17,34	19,55	17,78	15,06	Social exclusion not elsewhere classified
Administrativni troškovi	22,73	24,81	22,32	22,35	Administration costs
Ostali troškovi	1,14	0,99	1,45	1,13	Other expenditures

27 - 2. UDIO POJEDINIH FUNKCIJA U UKUPNIM TROŠKOVIMA ZA NAKNADE SOCIJALNE ZAŠTITE U CRNOJ GORI

SHARE OF EACH FUNCTION IN TOTAL AMOUNT OF SOCIAL PROTECTION BENEFITS IN MONTENEGRO

u %

in %

	2019	2020	2021	2022 ^(p)	
Ukupni troškovi za naknade socijalne zaštite	100,0	100,0	100,0	100,0	Total expenditures for social protection benefits
Bolest/ zdravstvena zaštita	31,6	33,5	35,7	36,9	Sickness/Health care
Invaliditet	8,3	7,2	7,2	6,7	Disability
Starost	38,6	33,9	34,6	33,8	Old age
Naslednici	11,6	10,1	10,4	10,0	Survivors
Porodica/djeca	3,9	3,4	3,9	7,5	Family/Children
Nezaposlenost	3,7	9,8	6,2	3,6	Unemployment
Socijalna isključenost koja nije drugdje klasifikovana	2,2	2,1	1,9	1,4	Social exclusion not elsewhere classified

**27 – 3. UDIO TROŠKOVA SOCIJALNE ZAŠTITE I
TROŠKOVA ZA NAKNADE, SOCIJALNE ZAŠTITE
(% U BDP –U)⁽¹⁾ U CRNOJ GORI**

**SHARE OF SOCIAL PROTECTION EXPENDITURES
AND EXPENDITURES FOR SOCIAL PROTECTION
BENEFITS (% IN GDP)⁽¹⁾ IN MONTENEGRO**

u %

in %

	2019	2020	2021	2022 ^(p)	
Ukupni troškovi socijalne zaštite	16,5	22,7	19,2	18,6	Total social protection expenditures
Ukupni troškovi za naknade socijalne zaštite	16,0	22,0	18,7	18,2	Total expenditures for social protection benefits
Bolest/ zdravstvena zaštita	5,1	7,4	6,7	6,7	Sickness/Health care
Invaliditet	1,3	1,6	1,3	1,2	Disability
Starost	6,2	7,5	6,5	6,2	Old age
Naslednici	1,9	2,2	1,9	1,8	Survivors
Porodica/djeca	0,6	0,7	0,7	1,4	Family/Children
Nezaposlenost	0,6	2,2	1,2	0,7	Unemployment
Socijalna isključenost koja nije drugdje klasifikovana	0,4	0,5	0,4	0,3	Social exclusion not elsewhere classified

⁽¹⁾ Konačni podaci za bruto domaći proizvod (BDP) u tekućim cijenama, 2019, 2020, 2021 i 2022. godina

⁽¹⁾Final data on gross domestic product (GDP), in current prices, 2019, 2020, 2021 and 2022

**27 - 4. UDIO NOVČANIH I NENOVČANIH NAKNADA
U RAZLIČITIM FUNKCIJAMA SOCIJALNE ZAŠTITE
U CRNOJ GORI**

**SHARE OF SOCIAL PROTECTION BENEFITS IN CASH
AND SOCIAL PROTECTION BENEFITS IN KIND IN EACH
FUNCTION IN MONTENEGRO**

u %

in %

	2019		2020		2021		2022 ^(p)		
	novčane	nenovčane	novčane	nenovčane	novčane	nenovčane	novčane	nenovčane	
	<i>in cash</i>	<i>in kind</i>	<i>in cash</i>	<i>in kind</i>	<i>in cash</i>	<i>in kind</i>	<i>in cash</i>	<i>in kind</i>	
Ukupni troškovi za naknade socijalne zaštite	67,9	32,1	66,9	33,1	64,8	35,2	63,8	36,2	Total expenditures for social protection benefits
Bolest/ zdravstvena zaštita	7,1	92,9	7,7	92,3	8,2	91,8	7,5	92,5	Sickness/Health care
Invaliditet	89,7	10,3	89,7	10,3	88,3	11,7	90,4	9,6	Disability
Starost	99,7	0,3	99,7	0,3	99,7	0,3	99,6	0,4	Old age
Naslednici	94,7	5,3	94,6	5,4	92,8	7,2	94,6	5,4	Survivors
Porodica/djeca	92,6	7,4	93,5	6,5	94,4	5,6	97,5	2,5	Family/Children
Nezaposlenost	91,4	8,6	98,5	1,5	99,3	0,7	94,0	6,0	Unemployment
Socijalna isključenost koja nije drugdje klasifikovana	78,6	21,4	80,7	19,3	78,2	21,8	74,5	25,5	Social exclusion not elsewhere classified

**27 - 5. UDIO NAKNADA SOCIJALNE ZAŠTITE
U RAZLIČITIM FUNKCIJAMA SOCIJALNE ZAŠTITE S OBZIROM
NA TO TEMELJE LI SE, NA PROVJERI MATERIJALNOG STANJA ILI NE**

**SHARE OF SOCIAL BENEFITS IN EACH
FUNCTION WITH REGARD TO WHETHER THEY
ARE MEANS-TESTED OR NOT**

u %

in %

	2019		2020		2021		2022 ^(p)		
	bez provjere materijalnog stanja	sa provjerom materijalnog stanja	bez provjere materijalnog stanja	sa provjerom materijalnog stanja	bez provjere materijalnog stanja	sa provjerom materijalnog stanja	bez provjere materijalnog stanja	sa provjerom materijalnog stanja	
	<i>non means-tested</i>	<i>means-tested</i>	<i>non means-tested</i>	<i>means-tested</i>	<i>non means-tested</i>	<i>means-tested</i>	<i>non means-tested</i>	<i>means-tested</i>	
Ukupni troškovi za naknade socijalne zaštite	97,4	2,6	97,6	2,4	97,0	3,0	98,0	2,0	Total expenditures for social protection benefits
Bolest/zdravstvena zaštita	100,0	0,0	100,0	0,0	100,0	0,0	100,0	100,0	Sickness/Health care
Invaliditet	100,0	0,0	100,0	0,0	100,0	0,0	100,0	100,0	Disability
Starost	99,1	0,9	99,0	1,0	98,9	1,1	98,4	1,6	Old age
Naslednici	99,6	0,4	99,6	0,4	99,6	0,4	99,6	0,4	Survivors
Porodica/djeca	97,5	2,5	98,5	1,5	98,6	1,4	99,2	0,8	Family/Children
Nezaposlenost	100,0	0,0	100,0	0,0	100,0	0,0	100,0	0,0	Unemployment
Socijalna isključenost koja nije drugdje klasifikovana	5,3	94,7	7,5	92,5	9,3	90,7	5,2	94,8	Social exclusion not elsewhere classified

**27 - 6. UKUPNI PRIHODI SOCIJALNE ZAŠTITE
PREMA VRSTI**

**TOTAL SOCIAL PROTECTION RECEIPTS
BY TYPE**

u mil EUR

in mil EUR

	2019	2020	2021	2022 ^(p)	
Ukupni prihodi socijalne zaštite	834,82	955,90	957,24	1 106,56	Total social protection receipts
Socijalni doprinosi	557,19	547,55	568,28	452,82	Social contributions
Opšti doprinosi države	276,47	406,37	388,17	652,01	General Government contributions
Ostali prihodi	1,16	1,98	0,79	1,73	Other receipts